

Bryssel 30.4.2020
COM(2020) 162 final

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

Turkin-pakolaisavun koordinoituvälineen neljäs vuosikertomus

Sisällys

Sisällys	1
1. Johdanto.....	2
1.1. Turkki ja pakolaiskriisi.....	2
1.2. EU:n toimet kriisissä ja koordinoitivälineen perustaminen.....	3
2. Koordinoitivälineen toiminta.....	4
3. Rahoituskapasiteetti sekä rahoituksen kesto ja luonne.....	5
4. Suunnittelu.....	6
5. Koordinoitivälineen täytäntöönpano	8
6. Seuranta ja arviointi.....	15
7. Tarkastus	17
8. Viestintä ja näkyvyys	17
9. Pääteimat ja seuraavat vaiheet.....	19

1. Johdanto

Unionin ja sen jäsenvaltioiden toimien yhteensovittamisesta Turkin-pakolaisavun koordinoitavaksi avulla 24 päivänä marraskuuta 2015 annetun komission päätöksen¹, jäljempänä 'pätös', 8 artiklan 1 kohdan mukaan komissio tiedottaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle säännöllisesti välineen, jäljempänä 'koordinoitavaksi', täytäntöönpanosta. Päätöksen 8 artiklan 2 kohdan mukaan komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle vuosittain kertomuksen koordinoitavaksi täytäntöönpanosta. Koordinoitavaksi ensimmäinen vuosikertomus² julkaistiin maaliskuussa 2017. Siinä kuvattiin koordinoitavaksi toimintaa, sen täytäntöönpanoon tähtääviä ensimmäisiä toimia, seuranta, arviointijärjestelmää ja koordinoitavaksiin liittyvää viestintää. Toinen kertomus³ julkaistiin maaliskuussa 2018 ja kolmas⁴ huhtikuussa 2019.

Tämän neljännen kertomuksen kattama raportointijakso päättyy helmikuun 2020 lopussa. Se ei näin ollen kata maaliskuun 2020 tapahtumia, vaan niitä tarkastellaan ensi vuoden kertomuksessa.

1.1. Turkki ja pakolaismiksi

Turkki on maantieteellisen sijaintinsa vuoksi merkittävä vastaanotto- ja kauttakulkumaa pakolaisille ja siirtolaisille. Turkkiin saapuu pääasiassa Syyrian sodan ja Irakin kriisin vuoksi ennennäkemätön määrä ihmisiä, minkä seurauksena maa on ottanut vastaan pakolaisia enemmän kuin mikään muu maa maailmassa, yhteensä noin 4 miljoonaa. Luku sisältää 3,6 miljoonaa rekisteröityä Syyrian pakolaista⁵ sekä 370 000 rekisteröityä pakolaista ja turvapaikanhakijaa etupäässä Afganistanista, Irakista, Iranista ja Somaliasta^{6,7}. Turkki jatkaa merkittäviä toimia suurten pakolais- ja siirtolaismäärien tukemiseksi ja vastaanottamiseksi, mutta näillä määrillä on ollut huomattava vaikutus tulijoita vastaanottaneisiin yhteisöihin. Syyrian pakolaisten pitkittynyt oleskelu Turkissa asettaa haasteita pakolaisten, siirtolaisten ja vastaanottajayhteisöjen sosiaaliselle yhteenkuuluvuudelle.

Turkki jatkaa merkittäviä toimia lähes neljän miljoonan pakolaisen vastaanottamiseksi ja heidän tarpeidensa täyttämiseksi. Turkki on toistanut sitoutumisensa maaliskuussa 2016

¹ Komission päätös C(2015) 9500, annettu 24.11.2015, unionin ja sen jäsenvaltioiden toimien yhteensovittamisesta Turkin-pakolaisavun koordinoitavaksi avulla, sellaisena kuin se on muutettuna 10.2.2016 annetulla komission päätöksellä C(2016) 855.

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0130&qid=1553177322283>

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0091&qid=1553177407018>

⁴ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0174R\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0174R(01))

⁵ Rekisteröityjen "tilapäistä suojelua saavien syyrialaisien" määrä 31.12.2019 oli 3 576 370; lähde: Turkin sisäministeriön alainen maahanmuuton hallintayksikkö: <https://en.goc.gov.tr/temporary-protection27>

⁶ <https://www.unhcr.org/tr/en/unhcr-turkey-stats>

⁷ Eräs Turkin turvapaikkajärjestelmän erityispiirre liittyy siihen, että Turkki on allekirjoittanut pakolaisten oikeusasemaa koskevan vuoden 1951 yleissopimuksen (Geneven yleissopimus) vuonna 1967 New Yorkissa tehdyn lisäpöytäkirjan varaamin. Valtaosa Turkissa olevista pakolaisista ei näin ollen voi hakea täyttä pakolaisasemaa vaan ainoastaan "ehdollista pakolaisasemaa". Jos viimeksi mainittu myönnetään, pakolaiseksi tunnustettu henkilö voi oleskella maassa vain siihen asti, kunnes hänet sijoitetaan uudelleen kolmanteen maahan.

annetun EU:n ja Turkin julkilausuman⁸ täytäntöönpanoon ja toiminut keskeisessä roolissa muuttovirtojen tehokkaan hallinnan varmistamiseksi itäisen Välimeren reitillä. Vaikka sääntelemätön maahanmuutto Turkista kasvoi vuonna 2019, julkilausuma tuotti edelleen konkreettisia tuloksia sääntöjenvastaisten ja vaarallisten ylitysten vähentämisessä ja ihmishenkien pelastamisessa Egeanmerellä.

1.2. EU:n toimet kriisissä ja koordinoitavälineen perustaminen

Vuonna 2015 Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot päättivät lisätä poliittista ja taloudellista tukeaan Turkille sen pyrkiessä ottamaan vastaan pakolaisia. Komissio vastasi EU:n jäsenvaltioiden pyyntöön lisätä huomattavasti rahoitusta pakolaisten tukemiseksi Turkissa ja perusti 24. marraskuuta 2015 Turkin-pakolaisavun koordinoitavälineen komission päätöksellä, jota muutettiin 10. helmikuuta 2016⁹ ja uudelleen 14. maaliskuuta ja 24. heinäkuuta 2018. Koordinoitaväline on mekanismi niiden varojen koordinoimiseksi, joita saadaan EU:n talousarviosta ja jäsenvaltioiden maksamista EU:n talousarvioon sisällytetyistä ulkoisista käyttötarkoitukseensa sidotuista tuloista. Jäsenvaltiot sitoutuivat poliittisesti suorittamaan kansallisia maksuja EU:n jäsenvaltioiden ja Euroopan komission välisessä yhteisymmärrysasiakirjassa, jonka jäsenvaltioiden hallitusten edustajat hyväksyivät 3. helmikuuta 2016 ja jota päivitettiin koordinoitavälineen toisen erän hyväksymisen yhteydessä¹⁰. Yhteisymmärrysasiakirjassa esitetään myös rahoituksen ehdot. Koordinoitavälineen ensimmäiseen erään (vuodet 2016 ja 2017) osoitettiin yhteensä kolme miljardia euroa. Tämä kolmen miljardin rahoitus myönnettiin niiden 345 miljoonan euron¹¹ lisäksi, jotka komissio oli myöntänyt Turkille Syyrian pakolaiskriisin vuoksi jo ennen koordinoitavälineen perustamista, ja sillä täydennettiin jäsenvaltioiden kahdenvälistä apua¹². Koordinoitavälineen toiseen erään (vuodet 2018 ja 2019) osoitettiin toiset kolme miljardia euroa, minkä seurauksena koordinoitavälineen kokonaismäärä kasvoi kuuteen miljardiin euroon. Koordinoitaväline otettiin käyttöön 17. helmikuuta 2016 sen ohjauskomitean ensimmäisessä kokouksessa, jonka jälkeen komissio teki nopeasti sopimukset koordinoitavälineen ensimmäisistä hankkeista.

EU:n jäsenvaltioiden ja Turkin valtion- tai hallitusten päämiehet vahvistivat 18. maaliskuuta 2016 sitoutumisensa yhteisen toimintasuunnitelman täytäntöönpanoon ja sopivat lisätoimista, joilla pyritään syventämään Turkin ja EU:n suhteita ja käsittelemään siirtolaiskriisiä.¹³ Turkki ja Euroopan unioni totesivat, että tarvitaan lisää nopeita ja

⁸ <http://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>

⁹ Komission päätös C(2016) 60/03, annettu 10 päivänä helmikuuta 2016, Turkin-pakolaisavun koordinoitavälineestä sekä 24 päivänä marraskuuta 2015 annetun komission päätöksen C(2015) 9500 muuttamisesta.

¹⁰ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/en/pdf>

¹¹ Rahoitus, joka myönnettiin vuosina 2013–2015 eri ulkoisen rahoituksen välineistä, erityisesti humanitaarisen avun välineestä, liittymistä valmistelevasta tukivälineestä (IPA) ja vakautta ja rauhaa edistävästä välineestä, mukaan lukien Syyrian kriisin johdosta perustetun Euroopan unionin alueellisen erityisrahaston (EU:n Syyria-erityisrahasto) varoilla toteutetut toimet.

¹² Kriisin alusta lähtien EU on hyödyntänyt kaikkia käytössään olevia poliittisia ja humanitaarisia välineitä Syyrian väestön tukemiseksi. EU:n jäsenvaltiot ovat antaneet humanitaarista apua, kehitysapua, taloudellista apua ja vakauttamistukea yhteensä 17 miljardia euroa.

¹³ <http://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>

päättäviäisiä toimia. Tapaamisen jälkeen 18. maaliskuuta 2016 annetussa EU:n ja Turkin julkilausumassa, jäljempänä 'julkilausuma', kehoitetaan muun muassa pysäyttämään Turkista EU:hun suuntautuva sääntelemätön muuttoliike murtamalla ihmissalakuljettajien liiketoimintamalli ja tarjoamalla siirtolaisille vaihtoehto henkensä vaarantamiselle sekä nopeuttamaan koordinoituvuuden täytäntöönpanoa.

Julkilausuman täytäntöönpano oli vuonna 2019 edelleen keskeisessä asemassa pyrittäessä varmistamaan, että EU ja Turkki vastaavat muuttoliikkeen aiheuttamiin haasteisiin tehokkaasti ja yhteisvoimin. Vaikka sääntelemätön maahanmuutto Turkista kasvoi vuonna 2019, julkilausuma tuotti edelleen konkreettisia tuloksia sääntöjenvastaisten ja vaarallisten ylitysten vähentämisessä ja ihmishenkien pelastamisessa Egeanmerellä.

Vuonna 2019 Turkista EU:hun saapuneita oli yhteensä 83 333, kun määrävuonna 2018 oli 56 560 (47 prosentin lisäys). Suuri enemmistö tulijoista kirjattiin Kreikkaan. Kreikkaan saapui yhteensä 73 626 ihmistä meriteitse ja maitse vuonna 2019, mikä on 54 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018, jolloin heitä oli 47 915. Maitse vuonna 2019 saapuneiden määrä (13 456) laski vuoteen 2018 verrattuna 15 prosenttia, mutta meriteitse saapuneiden määrä (60 151) kasvoi 87 prosenttia. Sääntelemättömän muuttoliikkeen kokonaismäärä itäisen Välimeren reitillä oli vuonna 2019 kuitenkin merkittävästi pienempi kuin reittiä vuonna 2015 sääntöjenvastaisesti saapuneiden määrä (885 386).¹⁴

Muuttajia uudelleensijoitettiin Turkista EU:hun julkilausumassa esitetyn yksi yhdestä -järjestelyn¹⁵ mukaisesti. EU:n ja Turkin julkilausuman mukaisesti 4. huhtikuuta 2016 lukien uudelleensijoitettujen henkilöiden kokonaismäärä (tilanne joulukuussa 2019) on 25 560 (joista 7 020 vuonna 2019). Turkkiin on julkilausuman nojalla palautettu 1 995 tulijaa (joista 189 vuonna 2019) ja Kreikan ja Turkin kahdenvälisen pöytäkirjan nojalla 601 tulijaa. Vapaaehtoinen humanitaarisen maahanpääsyn järjestelmä on erillinen yksinkertaistettu uudelleensijoittamisjärjestelmä, joka mainitaan EU:n ja Turkin julkilausumassa. Turkki ja EU:n jäsenvaltiot hyväksyivät järjestelmän menettelyohjeet vuonna 2017. EU:n ja Turkin julkilausuman mukaan järjestelmä aktivoidaan, kun sääntöjenvastaiset rajanylitykset Turkin ja EU:n välillä ovat loppuneet tai ainakin vähentyneet huomattavasti ja kestäväällä tavalla. Komissio on jatkuvasti kannustanut jäsenvaltioita aktivoimaan vapaaehtoisen humanitaarisen maahanpääsyn järjestelmän.

2. Koordinoituvuuden toiminta

Koordinoituvuuden väline on järjestely, jonka avulla EU:n apu voidaan ohjata nopeasti ja tehokkaasti Turkissa oleville pakolaisille. Koordinoituvuuden välineellä varmistetaan EU:n olemassa olevien rahoitusvälineiden optimaalinen käyttö myönnettäessä humanitaarista ja/tai kehitysapua, jonka avulla pakolaisten ja heitä vastaanottavien yhteisöjen tarpeet täytetään kattavasti ja koordinoituvasti.¹⁶

¹⁴ Frontex: <https://frontex.europa.eu/along-eu-borders/migratory-map/>

¹⁵ EU:n ja Turkin julkilausuman mukaan jokaista Kreikan saarilta Turkkiin palautettavaa syyrialaista kohden yksi syyrialainen uudelleensijoitetaan Turkista EU:hun Yhdistyneiden kansakuntien haavoittuvuusstandardit huomioon ottaen.

¹⁶ Komission päätös C(2015) 9500, annettu 24.11.2015, 2 artikla – Välineen tavoitteet.

Koordinointivälineen ohjauskomitea antaa strategisia ohjeita painopisteistä, tuettavista toimitustyypeistä, myönnettävistä rahamääristä ja käytettävistä rahoitusvälineistä sekä tarvittaessa ehdoista, joiden mukaan Turkki panee täytäntöön 29. marraskuuta 2015 hyväksytyn, EU:n ja Turkin yhteisen toimintasuunnitelman¹⁷, jäljempänä 'yhteinen toimintasuunnitelma', mukaiset sitoumuksensa. Vuonna 2019 eli koordinointivälineen neljäntenä täytäntöönpanovuonna pidettiin kaksi ohjauskomitean kokousta: 17. toukokuuta ja 9. joulukuuta.

Koordinointivälineen täytäntöönpanon keskeisiä periaatteita ovat nopeus, tehokkuus ja tuloksellisuus niin, että samalla varmistetaan moitteeton varainhoito. Koordinointivälineen toimien kestävyys ja Turkin viranomaisten kanssa jaettu vastuu ovat myös tärkeitä. Avun painopistealojen määrittelyn lähtökohtana on perusteellinen ja riippumaton tarvearviointi¹⁸, jossa otetaan huomioon erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät. Tarvearviointi päivitettiin vuonna 2018.¹⁹

Koordinointivälineellä koordinoidaan rahoitusta seuraavista ulkoisen rahoituksen välineistä²⁰: humanitaarinen apu²¹, Euroopan naapuruusväline²², kehitysyhteistyöväline²³, liittymistä valmisteleva tukiväline²⁴ sekä vakautta ja rauhaa edistävä väline²⁵. Unionin talousarviosta rahoitettavien toimien täytäntöönpanossa noudatetaan sen varainhoitoa koskevia sääntöjä ja määräyksiä, jotka kattavat sekä suoran että välillisen hallinnoinnin.

Avun täytäntöönpanon ehtona on se, että Turkki noudattaa tiukasti yhteisessä toimintasuunnitelmassa ja julkilausumassa esitettyjä sitoumuksia.

3. Rahoituskapasiteetti sekä rahoituksen kesto ja luonne

Koordinointivälineen kokonaismäärärahat ovat kuusi miljardia euroa, jotka otetaan käyttöön kahdessa erässä. Ensimmäisen erän hankkeet kestävät enintään vuoden 2021 puoliväliin ja toisen erän hankkeet enintään vuoden 2025 puoliväliin (suurin osa hankkeista päättyy aiemmin). Molempien erien kaikki toimintamäärärahat on sidottu.

¹⁷ Ks. komission päätöksen C(2015) 9500, sellaisena kuin se on muutettuna komission päätöksellä C(2016) 855, 5 artiklan 1 kohta.

¹⁸ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/2016_needs_assessment.pdf

¹⁹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_needs_assessment.pdf

²⁰ Euroopan naapuruusvälineen maksut siirrettiin liittymistä valmistelevaan tukivälineeseen ja kehitysyhteistyön rahoitusvälineen maksut unionin erityisrahastoon ja suoritettiin. Periaatteessa kaikki koordinointivälineen kautta (liittymistä valmistelevasta tukivälineestä ja vähemmässä määrin kehitysyhteistyön rahoitusvälineestä) EU:n Syyria-erityisrahastoon ohjatut maksut pantiin täytäntöön muuna kuin humanitaarisena apuna.

²¹ Neuvoston asetus (EY) N:o 1257/96 humanitaarisesta avusta, EYVL L 163, 2.7.1996, s. 1.

²² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 232/2014 Euroopan naapuruusvälineen perustamisesta, EUVL L 77, 15.3.2014, s. 27.

²³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 233/2014 kehitysyhteistyön rahoitusvälineen perustamisesta, EUVL L 77, 15.3.2014, s. 44.

²⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 231/2014 liittymistä valmistelevan tukivälineen (IPA II) perustamisesta, EUVL L 77, 15.3.2014, s. 11.

²⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 230/2014 vakautta ja rauhaa edistävän välineen perustamisesta, EUVL L 77, 15.3.2014, s. 1.

Ensimmäisen erän kokonaismäärä oli kolme miljardia euroa, joista miljardi euroa otettiin käyttöön EU:n talousarviosta ja kaksi miljardia jäsenvaltioilta²⁶. Myös toisen erän kokonaismäärä on kolme miljardia euroa, joista kaksi miljardia euroa on peräisin EU:n talousarviosta ja miljardi euroa jäsenvaltioilta²⁷.

EU:n vuosien 2016–2017 talousarviosta saaduista miljardista eurosta 250 miljoonaa euroa otettiin käyttöön vuonna 2016 ja 750 miljoonaa vuonna 2017. EU:n vuosien 2018–2019 talousarviosta saaduista kahdesta miljardista eurosta 550 miljoonaa euroa otettiin käyttöön vuonna 2018 ja loput vuonna 2019.

Jäsenvaltioiden rahoitusosuuksia tarkasteltaessa ensimmäisessä erässä jäsenvaltiot osoittivat koordinoitivälineeseen 677 miljoonaa euroa vuonna 2016, 847 miljoonaa euroa vuonna 2017, 396 miljoonaa euroa vuonna 2018 ja 80 miljoonaa euroa vuonna 2019. Toisessa erässä jäsenvaltiot maksoivat 68 miljoonaa euroa vuonna 2018 ja 202 miljoonaa euroa vuonna 2019. Toisesta erästä jäljellä olevien maksujen aikataulu ulottuu vuoteen 2023. Jäsenvaltioiden osuudet maksetaan suoraan EU:n talousarvioon ulkoisena käyttötarkoitukseensa sidottuna tulona varainhoitoasetuksen 21 artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohdan mukaisesti ja ohjataan liittymistä valmisteleavan tukivälineen ja humanitaarisen avun budjettikohtiin.

Jäsenvaltiot ovat jatkaneet rahoitusosuuksiensa suorittamista *koordinoitivälineeseen* tyydyttävästi ja niillä katetut maksut *koordinoitivälineestä* ovat nekin jatkuneet tyydyttävästi.

4. Suunnittelu

Päivitettyä tarvearviointia koskevassa raportissa²⁸ yksilöitiin pakolaistoimiin liittyvät ensisijaiset tarpeet ja jäljellä olevat puutteet sekä tarjottiin hyödyllisiä ohjeita koordinoitivälineen toisen erän suunnittelua varten. Raportissa todettiin, että tärkeimpiä painopistealoja ovat edelleen suojeleminen, perustarpeet ja toimeentulo, terveydenhuolto, koulutus ja kunnallinen infrastruktuuri.

Päivitettyssä strategia-asiakirjassa²⁹ esitetään strateginen kehys koordinoitivälineen toisen erän suunnittelua ja täytäntöönpanoa varten sekä keskitytään erityisesti tärkeimpiin tavoitteisiin, jotka ovat osallisuus ja omaehtoinen selviytyminen. Asiakirjassa vahvistettiin, että tarvitaan tiivistä koordinoitua hallituksen toimien sekä kehitysavun ja humanitaarisen avun välineiden välillä, jotta voidaan määrittää kestävämpiä ja pitkäaikaisempia ratkaisuja pitkittyneeseen kriisiin ja koordinoitivälineen voimassaolon jälkeiselle ajalle, kun kuuden miljardin euron tuki on maksettu. Tämä edellyttää strategista siirtymistä humanitaarisesta avusta kehitysapuun koordinoitivälineen puitteissa. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota siihen, että tarjotaan kestävää sosioekonomista tukea ja toimeentulomahdollisuuksia sekä

²⁶ Jäsenvaltioiden rahoitusosuuksien jakautuminen esitetään osoitteessa

<http://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2016/02/03-refugee-facility-for-turkey/>

²⁷ <https://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/>

²⁸ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_needs_assessment.pdf

²⁹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_facility_strategic_concept_note.pdf

vahvistetaan yhteisöjen valmiuksia ottaa vastaan pakolaisia sosiaalista yhteenkuuluvuutta tukien. Turkin viranomaiset ja komissio pyrkivät varmistamaan koordinoitivalineen hankkeiden kestävyys koordinoitivalineen voimassaolon päätyttyä. Lisäksi Turkin kansallista järjestelmää olisi valmisteltava ottamaan vastuulleen koordinoitivalineen tuen täytäntöönpano, jotta varmistetaan kestävät ratkaisut ja tasa-arvoiset mahdollisuudet käyttää oikeuksia ja palveluja.

Toisen erän suunnittelussa pyrittiin ottamaan huomioon Euroopan tilintarkastustuomioistuimen marraskuussa 2018 julkaistussa erityiskertomuksessa³⁰ esitetyt suositukset (ks. myös jäljempänä oleva tarkastusta koskeva luku). Tilintarkastustuomioistuin korosti erityisesti, että on laadittava yhteinen strategia koordinoitivalineen humanitaarista ja kehitysapua koskevien lohkojen käyttöönottoa varten, jotta valmistaudutaan siirtymään koordinoitivalineen rahoituksesta kansallisten viranomaisten järjestämään rahoitukseen ja varmistetaan koordinoitivalineen saavutusten kestävyys sen voimassaolon päätyttyä.

Ohjauskomitealta toukokuussa 2019 saadun tuen sekä liittymistä valmistelevan tukivalineen hallintokomitealta heinäkuussa saadun myönteisen lausunnon myötä komissio hyväksyi terveydenhuoltoa, suojelua, sosioekonomista tukea ja kunnallista infrastruktuuria koskevan erityistoimenpiteen. Se rahoitetaan koordinoitivalineen kehitysapua koskevasta lohkoista, ja sen kokonaisrahoitus on 1,41 miljardia euroa³¹. Tämän ansiosta komissio pystyi käynnistämään neuvottelut eräistä toisesta erästä rahoitettavista toimista (ks. jäljempänä oleva kuvaus painopistealoittain). Erityistoimenpide täydensi koulutusta koskevaa erityistoimenpidettä, jonka komissio hyväksyi heinäkuussa 2018 ja jota muutettiin joulukuussa 2018. Myös koulutusta koskevaa erityistoimenpidettä rahoitetaan koordinoitivalineen kehitysapua koskevasta lohkoista, ja sen kokonaismäärä on 500 miljoonaa euroa³².

Liittymistä valmistelevan tukivalineen hallintokomitea antoi lokakuussa 2019 myönteisen lausunnon koordinoitivalineeseen kuuluvasta tukitoimenpiteestä, jolla varmistetaan koordinoitivalineen seuranta, arviointia, tarkastusta ja tiedotusta koskevien toimien jatkaminen. Toimenpide hyväksyttiin virallisesti marraskuussa 2019, ja sen määrärahat olivat 11,34 miljoonaa euroa. Toimenpiteen olisi katettava ensimmäisessä erässä rahoitetun tukitoimenpiteen puitteissa aloitettujen toimien jatkaminen sekä toisessa erässä suunnitellut ja toteutettavat hankkeet.

Koordinoitivalineen humanitaarista apua koskevassa lohkoissa vuoden 2018 humanitaarisen avun toteutussuunnitelmaan osoitetut 50 miljoonaa euroa on sidottu kokonaan, ja niistä on tehty sopimukset kymmenessä hankkeessa, jotka kattavat terveydenhuolto- ja suojelutoimia. Humanitaaristen määrärahojen jäljelle jäänyt määrä sidottiin vuoden 2019 humanitaarisen

³⁰ Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_27/SR_TRF_FI.pdf

³¹ Komission täytäntöönpanopäätös Turkin-pakolaisavun koordinoitivalineesta rahoitettavan, terveydenhuoltoa, suojelua, sosioekonomista tukea ja kunnallista infrastruktuuria koskevan erityistoimenpiteen hyväksymisestä (ainoastaan englanniksi), 18.7.2019 C(2019) 5454 final.

³² https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/amendment_c_2018_8254_f1_commission_implementing_decision_en_v3_p1_100_1796.pdf

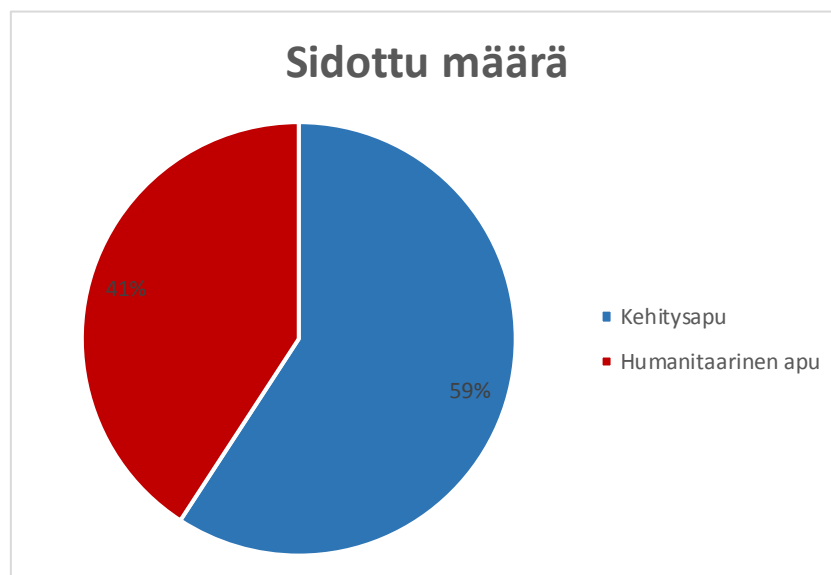
avun toteutussuunnitelman välityksellä. Jäljellä olleista 991,88 miljoonasta eurosta³³ 972 miljoonaa euroa on jo sidottu sopimuksin, mukaan lukien nykyisen hätätilanteiden sosiaalisen turvaverkon (ESSN 2) jatkaminen sekä uuden ESSN 3 -verkkoa koskevan sopimuksen allekirjoittaminen. ESSN 3 -sopimuksen täytäntöönpanon on tarkoitus alkaa huhtikuussa 2020. Jäljelle jääneet 19,50 miljoonaa euroa varattiin puskuriksi uusien Syyriasta saapuvien pakolaisten virtaa koskevien toimien mahdollista rahoittamista varten. Koska puskuria ei käytetty vuonna 2019, näistä määrärahoista olisi tehtävä sopimukset vuoden 2020 ensimmäisten kuukausien aikana. Tämä saattaa päätökseen toisen erän suunnittelun.

Komissio oli kohdentanut koordinoitavälineen kaikki toimintamäärärahat 31. joulukuuta 2019 mennessä. Toimintamäärärahojen kokonaismäärä on kuusi miljardia euroa, joista sopimus on tehty 4,7 miljardista eurosta, joista puolestaan on maksettu 3,2 miljardia euroa.

5. Koordinoitavälineen täytäntöönpano

Koordinoitaväline pannaan täytäntöön humanitaarisena ja kehitysapuna. Humanitaariseen apuun oli ensimmäisessä erässä osoitettu noin 1,4 miljardia euroa ja kehitysapuun 1,6 miljardia euroa. Koska Syyrian kriisi on pitkittynyt, toisen erän toimitissa keskitytään entistä enemmän sosioekonomisiin tukitoimiin ja toimeentulomahdollisuuksien luomiseen. Toisessa erässä humanitaariseen apuun on osoitettu 1,04 miljardia euroa ja kehitysapuun 1,9 miljardia euroa.

Koko koordinoitavälineessä humanitaarisen avun ja kehitysavun osuudet jakautuvat seuraavasti:

Tarkat tiedot ovat saatavilla verkossa olevasta hanketaulukosta³⁴.

³³ Loput humanitaarisista määrärahoista on tarkoitettu hallinnollisiin kuluihin ja tukimenoihin, jotka eivät sisälly humanitaarisen avun toteutussuunnitelmiin.

³⁴ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/facility_table.pdf

On tärkeää huomata, että koordinoitavaliineen puitteissa annettu apu on hankeperusteista. Maksut riippuvat koordinoitavaliineen toimia koskevien sopimusten tekemisessä ja toimien toteuttamisessa saavutetusta edistyksestä.

Erityistä huomiota kiinnitetään muihin kuin syyrialaispakolaisiin ja -turvapaikanhakijoihin. Koordinoitavaliineen toimiin pyritään aina ottamaan mukaan myös pakolaisia vastaanottavat paikallisyhteisöt.

Humanitaarisella avulla tuetaan kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevia pakolaisia antamalla ennakoitavissa olevaa ja ihmisarvoista apua, joka käsittää perustarpeiden täyttämisen ja suojelun. Sen avulla myös korjataan palvelujen tarjonnassa olevia puutteita hyödyntämällä hätätilanteiden terveydenhuoltoon ja koulutukseen erikoistuneita järjestöjä ja kumppaneita. EU:n humanitaarista apua ohjaa humanitaarista apua koskeva eurooppalainen konsensus vuodelta 2007³⁵. Sen mukaisesti EU noudattaa humanitaarisena toimijana humanisuuden, puolueettomuuden, tasapuolisuuden ja riippumattomuuden periaatteita, jotka vahvistetaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 214 artiklassa ja humanitaarista apua koskevassa asetuksessa (N:o 1257/96)^{36, 37}.

Koordinoitavaliineen humanitaarista apua koskevassa lohkossa on toteutettu yhteensä 64 hanketta 19 kumppanin avulla. Hankkeet on toteutettu koordinoitavaliineen ensimmäisestä ja toisesta erästä. Näiden hankkeiden tarkoituksena on kattaa Turkissa kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien pakolaisten perustarpeet, suojelu, koulutus ja terveydenhuolto. Kaikki ensimmäisen erän sopimukset on saatettu päätökseen, lukuun ottamatta viittä hanketta, jotka päättyvät vuonna 2020. Ensimmäisessä erässä humanitaariseen apuun osoitettiin noin 1,4 miljardia euroa, jotka sidottiin sopimuksiin. Määrästä maksettiin 1,3 miljardia euroa. Toisessa erässä sopimukset on tehty 1,022 miljardista eurosta, ja tästä määrästä oli maksettu 590 miljoonaa euroa 31. joulukuuta 2019 mennessä.

Kehitysapu on pidemmän aikavälin tarpeisiin liittyvää tukea pakolaisten terveydenhuollon, koulutuksen ja sosioekonomisen kehityksen aloilla. Käytännössä sillä tuetaan julkisten palvelujen ja kunnallisen infrastruktuurin saatavuutta ja, toimeentulomahdollisuuksia. Siinä myös keskitytään haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin, ja sillä rahoitettavissa toimitissa otetaan huomioon sukupuolinäkökohdat, esimerkiksi suojellaan naisia ja tyttöjä seksuaaliselta ja sukupuolistuneelta väkivallalta sekä parannetaan pääsyä seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelujen piiriin.

Koordinoitavaliineen kehitysapua koskevan lohkon 26 hanketta, joista tehtiin sopimukset ensimmäisessä erässä, etenevät hyvin. Hankkeista 15 pannaan täytäntöön EU:n Syyria-erityisrahastosta. Niiden arvo on yhteensä 293 miljoonaa euroa liittymistä valmistelevalta

³⁵ Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien yhteinen julkilausuma.

³⁶ Neuvoston asetus (EY) N:o 1257/96, annettu 20 päivänä kesäkuuta 1996, humanitaarisesta avusta.

³⁷ Euroopan komission humanitaarinen apu perustuu vuotuisiin maakohtaisiin humanitaarisen avun toteutussuunnitelmiin. Komission ja sen kumppanien yhteistyökehys humanitaarisen avun alalla vahvistetaan rahoituksesta ja hallinnosta kansainvälisten järjestöjen kanssa tehdyissä puitesopimuksissa ja kansalaisjärjestöjen kanssa tehdyissä kumppanuutta koskevissa puitesopimuksissa.

tukivälineestä suoraan hallinnoitujen määrärahojen³⁸ lisäksi.

Täytäntöönpanosta vastaaville kumppaneille on maksettu ensimmäisessä erässä 1,59 miljardia euroa kehitysapuun osoitetuista yhteensä 1,6 miljardista eurosta³⁹. Koordinointivälineen toisessa erässä on tehty sopimukset yli 700 miljoonasta eurosta ja maksettu 165 miljoonaa euroa.

Seuraavaksi esitetään koordinointivälineen molemmista eristä rahoitetun tuen suunnittelussa ja täytäntöönpanossa saavutettu edistys painopistealoittain:

Koulutus

Koordinointivälineen humanitaarista apua koskevassa lohkossa jatkettiin koulutusta varten myönnettävän ehdollisen rahansiirto-ohjelman menestyksestä täytäntöönpanoa. Ohjelmalla tuetaan pakolaislasten koulunkäyntiä suorittamalla joka toinen kuukausi maksuja pakolaisperheille sillä ehdolla, että oppilaat osallistuvat säännöllisesti opetukseen. Toisesta koulutusta varten myönnettävästä ehdollisesta rahansiirto-ohjelmasta oli vuoden 2019 loppuun mennessä tuettu yli 500 000:ta pakolaislasta. Sen on tarkoitus jatkaa lokakuuhun 2020 asti. Humanitaarisella rahoituksella on koordinointivälineen ensimmäisessä ja toisessa erässä tuettu myös epävirallista koulutusta ja koulutuksen ulkopuolella olevien lasten osallistumista. Tämä tarkoittaa, että koulutuksen tarjoamiseen hätätilanteissa on sidottu yli 180 miljoonaa euroa.

Kehitysavun osalta ensimmäinen suora avustus opetusministeriölle⁴⁰ syyrialaislasten koulutusjärjestelmään integroitumisen ja laadukkaaseen koulutukseen pääsyn lisäämiseksi päättyi toukokuussa 2019. Avustus jatkuu kuitenkin PIKTES II -hankkeessa⁴¹, jonka määrärahat ovat 400 miljoonan euroa. Hankkeen täytäntöönpano kestää joulukuuhun 2021 asti. PIKTES-hankkeessa on palkattu yli 4 000 turkin kielen opettajaa antamaan kieliopetusta yli 230 000 lapselle. Lisäksi yli 52 000 oppilasta sai valmistavaa opetusta ja tukiopetusta. Kesäkuussa 2019 koulutetun opetushenkilöstön määrä oli yli 170 000. Noin 5 000:ta henkilöstön jäsentä tuettiin maksamalla palkkaa tai muilla kannustimilla. Koordinointivälineestä jatketaan PIKTES II -hankkeessa syyrialaisoppilaiden koulunkäyntiasteen lisäämistä sekä koulutuslaitosten ja opetushenkilöstön toimintavalmiuksien ja koulutuksen laadun parantamista.

Ensimmäisestä erästä on käynnissä kaksi kuudesta EU:n Syyria-erityisrahastosta toteutettavasta hankkeesta. Näiden kahden hankkeen arvo on yhteensä 120 miljoonaa euroa (ja ne kattavat pääasiassa ammatillisen koulutuksen ja korkea-asteen koulutuksen). Ne olisi saatettava päätökseen vuoteen 2020 mennessä.

³⁸ Koordinointivälineeseen sisältyviä liittymistä valmistelevan tukivälineen varoja hallinnoidaan varainhoitoasetuksen toisen osan IV osaston sisältämien ulkoisia toimia koskevien sääntöjen ja varainhoitoasetuksen soveltamissääntöjen mukaisesti.

³⁹ Määrä sisältää myös maksut hankkeissa, jotka on pantu täytäntöön EU:n Syyria-erityisrahastosta mutta joita ei vielä ole kirjattu EU:n talousarvioon.

⁴⁰ Hankkeen nimi PIKTES tulee englannin kielen sanoista ”Promoting Integration of Syrian Children into Turkish Education System” (syyrialaislasten Turkin koulutusjärjestelmään integroitumisen edistäminen).

⁴¹ Hankkeen nimi PIKTES II tulee englannin kielen sanoista ”Promoting Integration of Syrian Kids into Turkish Education System” (syyrialaislasten Turkin koulutusjärjestelmään integroitumisen edistäminen).

Koulujen nykyaikaistamisessa on edistytty hyvin, sillä yli 900 koulua kohteena olleista 970 koulusta on nyt varustettu ja kunnostettu. Koulujen rakentaminen etenee suunnitellusti: tähän mennessä on rakennettu 45 koulua. Koordinointivälineen toisesta erästä myönnetään 100 miljoonaa euroa muuhun koulutusinfrastruktuuriin. EU:n Turkin-edustuston julkaiseman ehdotuspyynnön johdosta elokuussa allekirjoitettiin KfW:n kanssa sopimus noin kymmenen perus- ja keskiasteen koulun, 170 esikoulun ja yhden julkisen koulutuskeskuksen rakentamisesta. Lisäksi EU:n Syyria-erityisrahastosta toteutettava puhdasta energiaa koskeva 40 miljoonan euron hanke etenee. Hankkeen tarkoituksena on tuottaa energiaa kouluihin rakentamalla kaksi aurinkopuistoa ja asentamalla aurinkopaneeleja 120 kouluun.

Suojelu

Koordinointivälineen humanitaarista apua koskevasta lohkosta on tuettu pakolaisten rekisteröintiä ja henkilöllisyyden varmentamista koskevaa toimintaa, jonka tarkoituksena on laillistaa heidän asemansa Turkin maahanmuuton hallintayksikössä⁴² ja edistää heidän pääsyään sosiaalipalvelujen piiriin. Ensimmäisessä erässä tähän tarkoitukseen osoitettiin lähes 185 miljoonaa euroa. Tämä kattoi myös suojelun valtavirtaistamisen. Toisessa erässä sopimukset on tehty yli 75 miljoonasta eurosta, joilla tuetaan pakolaisten rekisteröinnin jatkamista ja heidän asemansa päivittämistä sekä helpotetaan heidän pääsyään erityisten suojelupalvelujen sekä valtion tarjoamien sosiaalipalvelujen piiriin.

Kehitysapua koskevasta lohkosta on avustettu EU:n Syyria-erityisrahaston välityksellä pakolaisten vastaanottamista yhteisökeskuksissa sekä haavoittuvassa asemassa olevien pakolaisten ohjaamista asianmukaisten palvelujen piiriin Turkissa. Erityistoimenpide hyväksyttiin heinäkuussa 2019, ja tätä asiakirjaa laadittaessa neuvottelut suorasta 20 miljoonan euron avustuksesta perhe-, työ- ja sosiaalipalveluministeriölle olivat käynnissä. Avustuksen pitäisi parantaa ennaltaehkäisyyn ja suojeluun tähtäävien sosiaalipalvelujen tarjoamista kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleville pakolaisille ja heitä vastaanottaneiden yhteisöjen jäsenille.

Terveydenhuolto

Terveydenhuoltopalvelujen tarjoamista tuetaan yhä enemmän koordinointivälineen kehitysapua koskevasta lohkosta. Siksi humanitaariset kumppanit tarjoavat parhaillaan toisessa erässä rajatun määrän liikkuvia palveluja (joilla vastataan kiireellisiin perusterveydenhuollon, myös seksuaali- ja lisääntymisterveyden, tarpeisiin) ja erityispalveluja, kuten mielenterveyspalveluja ja psykososiaalista tukea sekä fysioterapiaa ja fyysistä kuntoutusta. Terveydenhuollon painopistealalla odotetaan, että siirtyminen kehitysapuun liittyvään suunnitteluun saadaan kaikilta osin päätökseen vuoden 2020 loppuun mennessä.

Kehitysapua koskevassa lohkossa terveysministeriölle SIHHAT-hankkeessa⁴³ myönnettävän

⁴² Turkin sisäministeriön alaisuudessa toimiva yksikkö.

⁴³ SIHHAT on lyhenne englannin kielen sanoista ”Improving the health status of the Syrian population under temporary protection and related services provided by Turkish authorities” (tilapäistä suojelua saavien syyrialaisien terveydentilan parantaminen ja siihen liittyvät Turkin viranomaisten tarjoamat palvelut). Hanke on

suoran avustuksen täytäntöönpanon on tarkoitus jatkaa marraskuuhun 2020 asti. Vuoden 2019 loppuun mennessä tilanne oli se, että maahanmuuttajille tarkoitettuja terveyskeskuksia oli toiminnassa 176 ja niihin oli palkattu 3 181 terveydenhuollon ammattilaista. Hankkeen täytäntöönpanotahti on hyvä, ja alalla on saatu aikaan konkreettisia tuloksia. SIHHAT-hankkeen tavoitetta on vahvistettu, jotta voidaan edistää erikoistuneita tukipalveluja, kuten mielenterveyspalveluja ja psykososiaalista tukea sekä fysioterapiaa ja kuntoutusta, sekä suojelupalvelujen (joita tuettiin aiemmin humanitaarista apua koskevasta lohkosta) integroimista maahanmuuttajille tarkoitettuihin terveyskeskuksiin. Samaan aikaan EU:n Syyria-erityisrahaston välityksellä toteutetaan Maailman terveysjärjestön hanketta, jolla tuetaan maahanmuuttajille tarkoitettuja terveyskeskuksia, syyrialaisen terveydenhuoltohenkilöstön kouluttamista sekä syyrialaisen lääkärin ja sairaanhoitajien ammattipätevyyden tunnustamista, jotta he voivat työskennellä maahanmuuttajille tarkoitetuissa terveyskeskuksissa. Terveysministeriölle myönnetyn 210 miljoonan euron jatkoavustuksen (SIHHAT 2) pitäisi alkaa kesällä 2020. Neuvottelut sopimuksesta ovat vielä kesken. Avustuksella varmistetaan nykyisten terveydenhuoltopalvelujen jatkuminen, minkä lisäksi sillä vahvistetaan erityispalveluja, kuten lisääntymisterveyden, mielenterveyden ja fyysisen kuntoutuksen palveluja. Lisäksi avustuksella tuetaan terveydenhuollon infrastruktuuria rakentamalla sairaalat Kilisiin ja Hatayhin. Sen jälkeen, kun erityistoimenpide hyväksyttiin heinäkuussa 2019, on myönnetty 90 miljoonan euron määräraha muuhun terveydenhuollon pienimuotoisen infrastruktuurin rakentamiseen ja/tai korjaamiseen. Hankintamenettelyt käynnistetään vuoden 2020 aikana.

Huolta aiheuttaa edelleen pakolaisten pääsy terveydenhuoltopalvelujen piiriin heidän alkuperäisen rekisteröintipaikkansa ulkopuolella tai heidän ollessaan liikkeellä. Tällöin hoito rajoittuu akuuttihoidon palveluihin ja rokotteisiin. Tämä vaikuttaa kielteisesti matkaa tekeviin pakolaisiin, kausityöntekijöihin ja niihin pakolaisiin, jotka on sijoitettu uudelleen muihin maakuntiin. Komissio seuraa toimintapoliittisia muutoksia tiiviisti ja pyrkii tavoittamaan kohderyhmään kuuluvat pakolaiset SIHHAT-hankkeen liikkuvan terveydenhuollon toiminnalla.

Kunnallinen infrastruktuuri

Jäte- ja vesihuoltolaitoksia rakennetaan parhaillaan Kilisissä, Hatayssa, Gaziantepissa ja Sanliurfassa EU:n Syyria-erityisrahaston hankkeessa, jonka täytäntöönpanosta vastaa YK:n kehitysohjelma (UNDP). Paikallisviranomaisten valmiuksia vastata hätätilanteisiin on myös lisätty hankkimalla paloautoja ja antamalla teknistä tukea. Joulukuussa 2018 julkaistun kiinnostuksenilmaisupyynnön johdosta on valittu alustavasti joitakin hankkeita toisesta erästä rahoitettaviksi. Näihin hankkeisiin kuuluu toimia, joilla parannetaan kunnallisten palvelujen saatavuutta ja laatua vesi- ja jätehuollon aloilla pakolaisvirrasta eniten kärsineillä alueilla. Lisäksi pienempi osio liittyy sosiaalista yhteenkuuluvuutta tukevaan virkistysinfrastruktuuriin. Ensimmäinen sopimus Ranskan kehitysyhteistyöviraston (Agence Française de Développement) kanssa allekirjoitettiin joulukuussa 2019. Neuvotteluja muiden

300 miljoonan euron suora avustus Turkin terveysministeriölle, ja sen tarkoituksena on varmistaa pakolaisten pääsy terveydenhuoltopalvelujen piiriin.

täytäntöönpanokumppanien kanssa käydään parhaillaan.

Perustarpeet ja sosioekonominen tuki

Tämän painopistealan toimien tavoitteena on varmistaa tuki kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien pakolaisten perustarpeisiin ja edistää selviytymiskykyä ja omaehtoista selviytymistä. Näin pyritään siirtymään sosiaaliavustusjärjestelmistä riippuvuudesta siihen, että lisätään niiden pakolaisten riippumattomuutta ja toimeentulomahdollisuuksia, joilla on tarvittavat valmiudet ja taidot.

Hätätilanteiden sosiaalinen turvaverkko (ESSN) on humanitaarinen sosiaaliavustusohjelma, jossa haavoittuvassa asemassa olevat pakolaiset saavat vapaasti moniin eri tarkoituksiin kuukausittaista käteisapua. Joulukuussa 2019 tilanne oli se, että ohjelmasta sai tukea perustarpeiden täyttämiseen yli 1,7 miljoonaa haavoittuvassa asemassa olevaa pakolaista. Turvaverkotoimen vaiheen on määrä kestää huhtikuuhun 2020, jolloin on tarkoitus aloittaa uusi 500 miljoonan euron sopimus (ESSN 3) Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainvälisen liiton kanssa. Näin kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevia pakolaisia voidaan tukea vuoden 2021 alkuun saakka. Koordinointivälineen humanitaarista apua koskevasta lohkosta on osoitettu perustarpeiden täyttämiseen yhteensä yli 1,8 miljardia euroa.

Koska Syyrian kriisi on pitkittynyt, toisen erän toimissa keskitytään entistä enemmän toteuttamaan sosioekonomisen tuen toimia ja luomaan toimeentulomahdollisuuksia. Tätä asiakirjaa laadittaessa neuvottelut suorasta avustuksesta perhe-, työ- ja sosiaalipalveluministeriölle olivat kesken. Avustuksen avulla on tarkoitus rahoittaa kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleville pakolaisille myönnettävää tukea, joka on verrattavissa Turkin sosiaaliturvajärjestelmästä myönnettävään sosiaaliavustukseen. Hätätilanteiden sosiaalisen turvaverkon ja suoran avustuksen rinnakkaisuus edellyttää täytäntöönpanojärjestelyjen huolellista suunnittelua ja koordinointia, jotta vältetään kaksinkertainen rahoitus ja varmistetaan synergiaedut ja asteittainen siirtyminen humanitaarisesta avusta kehitysapuun. Samanaikaisesti näiden toimien kanssa olisi pantava täytäntöön ensimmäisen erän sosioekonomista tukea koskevat hankkeet, joiden arvo on yhteensä yli 185 miljoonaa euroa. Työpaikkakohtaisen ja ammatillisen neuvonnan, työpaikalla tapahtuvan kouluttamisen ja työlupaprosessin yksinkertaistamisen kaltaisista toimista hyötyvät niin Syyrian pakolaiset kuin heitä vastaanottaneet yhteisötkin. Tavoitteena on parantaa työllistettävyyttä ja helpottaa pääsyä työmarkkinoille. Maailmanpankki toteuttaa parhaillaan 50 miljoonan euron hanketta yhteistyössä Turkin työvoimatoimiston (İŞKUR) sekä perhe-, työ- ja sosiaalipalveluministeriön kanssa. Lisäksi sekä Syyrian pakolaisten että heitä vastaanottaneiden yhteisöjen startup-yrityksille ja yrittäjinä jo toimiville myönnetään pieniä yritystoimintaan liittyviä koulutusavustuksia yhteistyössä Turkin pk-yritysten kehitysjärjestön (KOSBEG) kanssa. Toisella Maailmanpankin täytäntöönpanemalla hankkeella tuetaan naisjohtoista yhteiskunnallisen yrittäjyyden mallia, jotta voidaan tarjota tuloa jatkuvasti tuottavaa toimintaa sekä haavoittuvassa asemassa oleville syyrialaisille naispakolaisille että turkkilaisille naisille.

Toisesta erästä julkaistiin joulukuussa 2018 kiinnostuksenilmaisupyyntö. Se sisältää useita hankkeita, jotka toteutetaan pilariarvioitujen tahojen kanssa ja joiden arvo on yhteensä

465 miljoonaa euroa. Suunniteltujen toimien tavoitteena on parantaa pakolaisten ja heitä vastaanottaneiden yhteisöjen työllistettävyyttä ja osaamista, kehittää ammatilliseen koulutukseen sekä markkinoiden tarjonnan ja kysynnän yhteensovittamiseen liittyviä palveluja sekä luoda suotuisa ympäristö yritysten kasvulle, rekisteröinnille ja laajentumiselle. Toimet olisi kohdennettava sekä pakolaisille että heitä vastaanottaneille yhteisöille, jotta voidaan edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja torjua sosiaalisia jännitteitä aiheuttavia stereotyyppioita. Ensimmäiset kaksi hanketta allekirjoitettiin joulukuussa 2019 Expertise Francen ja kansainvälisen siirtolaispolitiikan kehittämiskeskuksen (ICMPD) kanssa.

Sukupuolinäkökohdat koordinoitivalineen hankkeissa

Komissio on sitoutunut panemaan täytäntöön sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevan EU:n toimintasuunnitelman (GAP II) ”Sukupuolten tasa-arvo ja naisten vaikutusvallan vahvistaminen: Tyttöjen ja naisten elämän muuttaminen EU:n ulkosuhteiden avulla (2016–2020)”. Tässä yhteydessä EU:n kokonaisvaltaisia painopisteitä ja tavoitteita ovat naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksien suojelu ja toteutuminen, sukupuolten tasa-arvo sekä naisten ja tyttöjen vaikutusvallan vahvistaminen. Ne ohjaavat koordinoitivalineen toimia.

Koordinoitivalineen humanitaarista apua koskevaan lohkoon sovelletaan EU:n pelastuspalveluasioden ja humanitaarisen avun operaatioiden (ECHO) pääosaston sukupuolipolitiikkaa, joka vahvistetaan vuonna 2013 sukupuolesta humanitaarisessa avussa julkaistussa valmisteluasiakirjassa ”Gender in Humanitarian Aid: different needs, adapted response”. Tämä tarkoittaa, että kumppaneita kehoitetaan tekemään ohjelman alussa sukupuolianalyysi, mukauttamaan ohjelman suunnittelua ja täytäntöönpanoa sukupuoliryhmiin kohdistuvien erilaisten riskien ja mahdollisuuksien perusteella sekä raportoimaan tuloksista siten, että tiedot on eritelty sukupuolen mukaan.

Näin ollen sukupuolinäkökohdat otetaan huomioon kaikissa koordinoitivalineen hankkeissa ja ne myös valtavirtaistetaan. Koordinoitivalineen toimet on suunniteltu edistämään miesten ja naisten sekä poikien ja tyttöjen yhtäläisten mahdollisuuksien toteutumista. Tämän seuraamiseksi kerätään sukupuolen mukaan eriteltyjä tietoja. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen yhdistetään erityistoimiin, jotka on suunniteltu varmistamaan edistyminen tällä alalla. Koordinoitivalineen puitteissa tehdään yhteistyötä sellaisten täytäntöönpanokumppaneiden kanssa, joilla on vankka kokemus tältä alalta ja jotka pystyvät käymään vuoropuhelua Turkin viranomaisien kanssa. Tällaisia ovat muun muassa Yhdistyneiden kansakuntien lastenavun järjestö (Unicef), YK:n tasa-arvojärjestö UN Women ja Kansainvälinen työjärjestö (ILO).

Muuttoliikkeen hallinta

Koordinoitivalineen ensimmäisestä erästä rahoitettiin kaksi tämän alan hanketta. Ensimmäisessä hankkeessa myönnetyllä EU:n tuella vahvistettiin Turkin rannikkovartioston valmiuksia suorittaa etsintä- ja pelastusoperaatioita. Vuonna 2018 toimitettiin kuusi pelastusvenettä ja 1 081:lle Turkin rannikkovartioston työntekijälle annettiin humanitaarisia normeja koskevaa koulutusta. Toisessa hankkeessa tuettiin EU:n ja Turkin julkilausuman täytäntöönpanoa avustamalla maahanmuuton hallintayksikköä EU:sta tapahtuvien palautusten hallinnoinnissa ja 21 säilöönottoyksikön päivittäisessä toiminnassa. Koordinoitivalineestä

on maksettu 369 syyrialaisen ja 1 605 muun kuin syyrialaisen palautuksen hallinnoinnista (kuljetus, majoitus) aiheutuneet kustannukset sekä 750 hengelle tarkoitetun säilöönottoyksikön rakentaminen. Hanke kattoi rajan sääntöjenvastaisesti ylittäneiden Turkissa kiinni otettujen ja EU:sta palautettujen siirtolaisten lääkkeisiin, ruokaan, hygieniatarvikepakkauksiin, vaatteisiin ja SIM-kortteihin liittyvät kustannukset sekä säilöönottoyksiköiden kaasu-, sähkö- ja vesilaskut. Hankkeessa rahoitettiin myös 21 säilöönottokeskuksessa siirtolaisille palveluja tarjoavien 186 työntekijän palkat. Työntekijöihin lukeutui psykologeja (24), sosiaalityöntekijöitä (17), tulkkeja (54), elintarviketekniikan insinöörejä (15), teknikkoja (43) ja kuljettajia (33). Hanke päättyi joulukuussa 2019. Toisessa erässä ei ole varattu erityisiä määrärahoja tätä alaa varten.

6. Seuranta ja arviointi

Koordinointivälineen seuranta- ja arviointijärjestelmä on suunniteltu otettavaksi käyttöön asteittain, ja sitä on tarkoitus parantaa jatkuvasti.

Tuloskehys

Koordinointivälineen tuloskehys heijastaa koordinointivälineen strategista kehystä sekä koordinointivälineen puitteissa toteutettuja konkreettisia toimia ja niiden loogisia viitekehyksiä. Tuloskehys kehitettiin elokuun 2016 ja maaliskuun 2017 välisenä aikana. Työssä kuultiin keskeisiä sidosryhmiä, muun muassa koordinointivälineen ohjauskomiteaa sekä asiaankuuluvia Turkin viranomaisia ja komission yksiköitä. Ensimmäinen luonnos esitettiin ohjauskomitealle maaliskuussa 2017 ja tarkistettu versio marraskuussa 2018.

Tuloskehystä on tarkistettu edelleen sen varmistamiseksi, että sitä päivitetään koordinointivälineen toisen erän painopistealojen mukaan ja sovitetaan niihin. Pää tavoitteena on mahdollistaa tuloksellisuuden seuranta ja tuloksista raportointi koko koordinointivälineen tuotosten ja tulosten tasolla. Tarkistetun tuloskehyksen lopullinen luonnos esitettiin ohjauskomitealle joulukuussa 2019.

Seuranta ja raportointi koordinointivälineen tasolla

Seuranta koordinointivälineen tasolla aloitettiin keväällä 2017. Täytäntöönpanosta vastaavat kumppanit tuottavat tuotostasolla seurantatietoja kussakin sopimuksessa määriteltyjen velvoitteidensa mukaisesti. Ensimmäisen kerran seurantatietoja pyydettiin toukokuussa 2017, minkä jälkeen vuonna 2017 toteutettiin kolme raportointijaksoa. Raportointijaksot jatkuivat vuosina 2018 ja 2019. Niiden perusteella on julkaistu puolivuositain koordinointivälineen seurantaraportteja, joista uusin kattaa kesäkuuhun 2019 ulottuvan kauden⁴⁴.

Ensimmäisten tiedonkeruujaksojen oli tarkoitus toimia tuloskehyksen tuotosindikaattoreiden pilottivaiheena. Ne auttoivat täytäntöönpanosta vastaavia kumppaneita perehtymään koordinointivälineen seuranta- ja raportointivaatimukseen, ja niiden avulla voitiin testata ehdotettujen indikaattoreiden soveltuvuutta. On tärkeää panna merkille, että merkittävästä

⁴⁴ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/facility_results_framework_monitoring_report.pdf

osasta koordinoitivälineen toimia tehtiin sopimukset vuoden 2017 lopulla ja että toimien täytäntöönpano aloitettiin vuonna 2018.

Täytäntöönpanosta vastaavat kumppanit ilmoittavat koordinoitivälineen tuloskehyksen indikaattoritiedot hankintaviranomaisille eli EU:n Turkin-edustustolle, EU:n Syyria-erityisrahastolle ja ECHO-pääosastolle yhteisen seurantamallin avulla. Kukin hankintaviranomainen yhdistää tiedot ja toimittaa ne koordinoitivälineen sihteeristölle kokoamista ja analysointia varten. Prosessia tuetaan teknisesti sisäisellä tietoteknisellä välineellä (koordinoitivälineen seurantajärjestelmä), jonka avulla tiedot voidaan koota, analysoida ja visualisoida automaattisesti. Koordinoitivälineen seurantajärjestelmän keskeiset ominaisuudet esiteltiin ohjauskomiteassa joulukuussa 2019.

Seurantaa tukeva tekninen apu

Komissio hyväksyi toukokuussa 2017 ensimmäisen komission täytäntöönpanopäätöksen tukitoimenpiteestä koordinoitivälineen seurantaa, arviointia, tarkastusta ja tiedotusta varten. Tämä mahdollisti teknisen avun hankkimisen koordinoitivälineen seurannan tueksi sekä toimien/sopimusten että koordinoitivälineen tasolla. Sopimus seurannan teknisestä avusta allekirjoitettiin tammikuussa 2018, ja sen täytäntöönpano on meneillään. Toimeksianto jakautuu kahteen erilliseen osaan. Ensimmäinen osa koskee seurannalle ja raportoinnille annettavaa tukea koordinoitivälineen tasolla. Se kattaa tuloskehyksen säännöllisen tarkastelun, lähtö- ja tavoitearvojen arvioinnin sekä indikaattoreiden laskentamenetelmät ja niihin liittyvät ohjeet. Teknisen avun ryhmä vastaa myös koordinoitivälineen sihteeristölle annettavasta tuesta sihteeristön laatiessa ensimmäisen tason analyysijä koordinoitivälineen seurantajärjestelmän avulla neljännesvuosittain kerätyistä seurantatiedoista sekä puolivuositaisista koordinoitivälineen seurantaraportteja. Toimeksiannon toisessa osassa tuetaan EU:n edustustoa koordinoitivälineen kehitysapua koskevasta lohokosta rahoitettavien toimien ja sopimusten seurannassa. Tämä kattaa myös tietojen tarkistamisen tekemällä säännöllisiä tai tapauskohtaisia seurantatoimia. Koordinoitivälineen joidenkin toimien laajuuden ja maantieteellisen kattavuuden vuoksi tuki on todellakin tarpeen edustuston suorittaessa tarkastuksia paikan päällä. Vuoden 2019 joulukuun loppuun mennessä oli saatettu päätökseen 135 seurantatoimea: tulosperusteisen seurannan asiantuntijat olivat suorittaneet kuusi tulosperusteista seurantatoimea, teknisen avun ryhmä oli suorittanut 31 toimea ja EU:n edustuston asiasta vastaavat ohjelmajohtajat olivat suorittaneet 98 paikalla tehtävää tarkastusta ja seurantatoimea. Yli 28 prosentissa seurantatoimista käsiteltiin Turkin opetusministeriölle ja terveysministeriölle ja maahanmuuton hallintayksikölle myönnettyjä suoria avustuksia.

Komissio hyväksyi marraskuussa 2019 toisen tukitoimenpiteen, jolla täydennetään ja jatketaan ensimmäistä tukitoimenpidettä ja jossa hyödynnetään sen tuloksia. Koordinoitivälineen humanitaarista pilaria seurataan siitä annettujen säännösten mukaisesti. Kaikkien humanitaarisen avun toteutussuunnitelmien puitteissa rahoitettujen toimien seurannasta vastasivat ECHO-pääosaston kenttähenkilöstö Turkissa ja aluetoimisto Ammanissa. Lisäksi päätoimipaikan henkilöstö teki seurantakäyntejä. Joulukuun 2019 loppuun mennessä oli saatu päätökseen 177 hanketason seurantatoimea. ECHO-pääosaston kumppanit raportoivat neljännesvuosittain tuloskehyksen indikaattoreiden mukaisesti. Sen

lisäksi ensimmäisessä erässä raportoitii myös suojelua koskevan painopistealan indikaattoreista, ja ne otettiin huomioon samassa seuranta järjestelmässä, jota käytetään koordinoitavälineen tason seurantaan. Tarkistetun tuloskehysten mukaisesti on luotu nimenomainen suojeluun liittyvä painopisteala, ja kaikki humanitaarista apua koskevan lohkon asiaan liittyvät indikaattorit on sisällytetty yhteen koordinoitavälineen laajuiseen kehykseen.

Arviointi

Koordinoitavälineen toimia arvioidaan kolmella eri tasolla: toimien tasolla toteutettavat arvioinnit, koordinoitavälineen toimintakokonaisuuksien tasolla toteutettavat arvioinnit ja muut koordinoitavälineeseen liittyvät arvioinnit. Päätökseen on saatu tai parhaillaan on käynnissä viisi toimien ja toimintakokonaisuuksien tasolla toteutettavaa arviointia ja kuusi muuta koordinoitavälineeseen liittyvää arviointia. Komissio otti joulukuussa 2018 käyttöön koordinoitavälineen strategisen väliarvioinnin, joka aloitettiin maaliskuussa 2019. Tavoitteena on arvioida rahoitusta, jota koordinoitavälineestä on myönnetty koulutuksen, terveydenhuollon, sosioekonomisen tuen ja muuttoliikkeen hallinnan painopistealoille vuosina 2016–2019/2020. Väliarvioinnin pitäisi antaa asiaankuuluville komission yksiköille, koordinoitavälineen ohjauskomitealle, muille kiinnostuneille sidosryhmille ja suurelle yleisölle riippumaton kokonaisarvio koordinoitavälineen tuloksellisuudesta. Väliarviointissa kiinnitetään erityistä huomiota koordinoitavälineen välivaiheen tuloksiin sen tavoitteisiin nähden. Arvioinnin tavoitteena on myös kerätä kokemuksia ja antaa suosituksia koordinoitavälineen nykyisten ja tulevien toimien parantamiseksi.

7. Tarkastus

Komissio panee parhaillaan täytäntöön marraskuussa 2018 julkaistussa koordinoitavälinettä koskevassa Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksessa⁴⁵ annettuja suosituksia. Kaikissa suosituksissa on edistytty hyvin. Erityisesti on onnistuttu lisäämään koordinoitavälineen yhteydessä käytettyjen välineiden täydentävyyttä, vähentämään tuen välillisiä kustannuksia ja kehittämään siirtymästrategiaa.

8. Viestintä ja näkyvyys

Näkyvyydelle ja viestinnälle on annettu paljon painoarvoa koordinoitavälineen toiminnan alusta alkaen. Koordinoitavälineellä on keskeinen merkitys välitettäessä Turkissa oleville pakolaisille ja heitä vastaanottaneille yhteisöille viesti EU:n jatkuvasta vahvasta tuesta. Vuoden 2017 viestintästrategiaa käytetään edelleen tiedotustoimien yleisenä kehyksenä, ja sen tavoitteena on parantaa koordinoitavälineestä rahoitettavien toimien näkyvyyttä.

Tapahtumat ja tilaisuudet

Vuonna 2019 järjestettiin useita tapahtumia, jotka liittyivät koordinoitavälineen virstanpylväisiin. Lisäksi täytäntöönpanosta vastaavat kumppanit järjestivät eri aloilla hankkeiden käynnistystapahtumia. Sellaisia olivat esimerkiksi Maailmanpankin pitämä

⁴⁵ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_27/SR_TRF_FI.pdf

koulun avajaisseremonia, turvapaikanhakijoiden ja siirtolaisten solidaarisuusyhdistyksen (ASAM) järjestämä mediakoulutus, Ranskan kehitysyhteistyöviraston järjestämä koordinoituvälineestä rahoitettavan valtiosairaalan rakennustöiden aloitusseremonia Hatayssa sekä EU:n Syyria-erityisrahastosta rahoitettu yliopisto-opiskelijoiden valmistumistilaisuus. Yleisön kiinnostusta herättivät myös useat muut EU:n edustuston järjestämät tapahtumat, kuten Syyria-konferenssin yhteydessä järjestetty Harmony of the Future -konsertti, EU–Turkey Solidarity Team -jalkapallojoukkueen perustaminen ja sen osallistuminen alle 12-vuotiaiden İzmir Cup -turnaukseen⁴⁶ sekä Maailman pakolaispäivänä järjestetty muuttoliikeaiheinen valokuvanäyttely. Koordinointivälinettä esiteltiin myös Genevessä joulukuun 2019 lopussa järjestetyssä Maailman pakolaisfoorumissa. Lisäksi EU:n edustusto, Konyan johto, EU:n suurlähettiläät ja opetusministeriön edustajat osallistuivat uuden koulurakennuksen avajaisiin osana koulutusinfrastruktuurihanketta ”Project on Education Infrastructure for Resilience”.⁴⁷

EU:n humanitaariset kumppanit toteuttivat useita viestintätoimia eri puolilla Eurooppaa ja tiedottivat unionin kansalaisille EU:n tuesta Turkissa oleville pakolaisille. Esimerkiksi Maailman ruokaohjelma järjesti Strasbourgin rautatieasemalla vuoden 2019 heinäkuusta syyskuuhun ulottuvan näyttelyn, joka oli osa hätätilanteiden sosiaalisen turvaverkon (ESSN) tiedotustoimintaa. Näyttelyssä esillä olleiden 52 taideteoksen tekijöitä olivat 12 syyrialaista naista, jotka olivat kaikki ESSN-ohjelman edunsaajia Turkissa. Näyttely pidettiin alun perin Ankarassa ja Istanbulissa vuonna 2018, ja se sai paljon mediahuomiota. Lisäksi Unicef järjesti valokuvanäyttelyn aiheesta ”Dreams of the Future”, joka rahoitettiin ECHO-pääosaston epävirallista koulutusta koskevasta ohjelmasta. Näyttelyssä oli esillä turkkilaisten ja syyrialaisen nuorten ottamia valokuvia, ja se toteutettiin Pariisissa toukokuussa 2019 pidetyssä Ranskan talous-, sosiaali- ja ympäristöneuvostossa. EU:n humanitaarinen kumppani Diakonie järjesti vuonna 2019 näyttelyitä eri puolilla Saksaa, muun muassa Berliinissä ja Hannoverissa. Lisäksi Diakonie toteutti mainostaulukampanjan Saksan evankelisilla kirkkopäivillä Dortmundissa.

Medianäkyvyys

Koordinoituvälineen humanitaarisia ohjelmia esiteltiin yli 70 merkittävässä kansainvälisessä painetussa ja audiovisuaalisessa artikkelissa vuonna 2019. Näkyvyyttä tuettiin yhdellä ECHO-pääosaston järjestämällä mediavierailulla Turkkiin sekä kahdella EU:n humanitaaristen kumppanien järjestämällä mediavierailulla. Lisäksi vuoden 2019 mediatapahtumiin kuului EU:n edustuston järjestämä eurooppalaisille toimittajalle tarkoitettu lehdistövierailu, jonka aikana toimittajat tutustuivat koordinoituvälineen hankkeisiin Istanbulissa.⁴⁸ Lisäksi humanitaarisesta avusta ja kriisinhallinnasta vastaava komissaari vieraili Turkissa tammikuussa 2019 juhlistamassa sitä, että 1,5 miljoonaa pakolaista oli

⁴⁶ <https://www.avrupa.info.tr/en/news/eu-delegations-eu-tr-solidarity-team-won-hearts-u12-izmir-cup-9452>

⁴⁷ <https://www.avrupa.info.tr/en/eu-and-member-states/eu-delegation-turkey-konya-governorship-eu-ambassadors-and-representatives>

⁴⁸ <https://www.avrupa.info.tr/en/news/european-journalists-visited-eu-funded-facility-projects-istanbul-9976>
<https://www.avrupa.info.tr/en/news/european-journalists-visited-eu-funded-facility-projects-hatay-9453>

saanut tukea ESSN-ohjelmasta. Vierailusta raportoi yli kymmenen kansallista sanomalehteä ja uutistoimistoa sekä yli sata digitaalista kanavaa.

Audiovisuaalisen aineiston käyttö koordinoitavaliineen toiminnan esittelyssä on ollut tärkeä osa yleistä viestintästrategiaa. Täytäntöönpanosta vastaavia kumppaneita kannustettiin tekemään videoita hankkeiden saavutuksista inhimillistä näkökulmaa painottavien tarinoiden kautta. YK:n virastot, ministeriöt ja kansalaisjärjestöt tekivät vuonna 2019 lähes 50 videota. Turkin kansallisella televisiokanavalla lähetettiin kymmenen jakson sarja, jossa käsiteltiin koordinoitavaliineen hankkeita inhimillisestä näkökulmasta. Myös Turkin viranomaisia haastateltiin. EU:n edustuston Youtube-kanavalle on koottu ”Hepsi Gerçek” -televisio-ohjelmat⁴⁹.

EU:n edustuston ja ECHO-pääosaston Turkin-toimiston tiedotus- ja viestintätiimit tiedottavat säännöllisesti koordinoitavaliineen hankkeista. Nämä hankkeet saivat laajaa näkyvyyttä keskeisissä kansainvälisissä yleisradiolaitoksissa, mukaan lukien TRT World, Reuters, Deutsche Welle ja Anadolu Agency. Vuoden 2019 kouluvuoden alussa näytettiin televisiomainoksia, joissa esiteltiin koulutusalan infrastruktuurihankkeita. Humanitaarisiin ohjelmiin liittyvä sisältö sai ainakin 200 osumaa kansallisissa tiedotusvälineissä.

Komissio on julkaissut koordinoitavaliineesta vuonna 2019 kahdeksan lehdistötiedotetta ja Ankarassa sijaitseva EU:n edustusto paikallisesti vielä kymmenen lehdistötiedotetta. ECHO-pääosaston humanitaariset kumppanit julkaisivat vuonna 2019 viisi paikallista lehdistötiedotetta. Humanitaariset kumppanit ja EU:n henkilöstö julkaisivat kymmenen blogikirjoitusta, joita mainostettiin laajasti kumppaniorganisaatioiden kanavilla, naapuruuspolitiikan ja laajentumisneuvottelujen pääosaston ja ECHO-pääosaston sosiaalisessa mediassa sekä EU:n sosiaalisen median paikallisilla tileillä Turkissa.⁵⁰

9. Pääteimat ja seuraavat vaiheet

Koordinoitavaliineen käytössä edistytettiin merkittävästi vuonna 2019. Koordinoitavaliineen kaikki toimintamäärärahat on sidottu. Niistä yli kahdesta kolmasosasta on tehty sopimukset ja yli puolet on maksettu. Koordinoitavaliineesta jatkettiin kipeästi kaivatun avun antamista Turkissa oleville pakolaisille ja heitä vastaanottaneille yhteisöille. Seuraavaksi toteutetaan muun muassa seuraavat toimet:

- *jatketaan niin pakolaisia kuin heitä vastaanottaneita yhteisöjä hyödyttävien hankkeiden tuloksellista täytäntöönpanoa moitteettoman varainhoidon periaatteita noudattaen;*
- *jatketaan seuranta järjestelmän käyttöä;*
- *jatketaan viestintätoiminnan laajentamista;*
- *pidetään ohjauskomitean kokoukset vuoden 2020 keväällä ja syksyllä.*

⁴⁹ https://www.youtube.com/watch?v=CkMvDJh-478&list=PLw5V7dmdvArQfuY4PNvcy-9BAIw_dslsN

⁵⁰ EU:n edustusto julkaisi 49 julkaisua Instagramissa, 77 Facebookissa ja 189 Twitterissä. Facebookissa nämä julkaisut saivat 141 000 näyttökertaa ja Twitterissä yli miljoona näyttökertaa.